

НИНА БОЖИДАРОВА
НЯКЪДЕ НА БАЛКАНИТЕ

chitanka.info

Въздухът беше мокър и лепкав и миризмата на море се смесваше с дъха на зрели смокини. Вангелуда дишаше тежко и огромният ѝ бюст се издигаше нагоре, за да се върне много бързо там, откъдето бе тръгнал. В ръка Вангелуда държеше чиния, върху която двама пълнички китайци се усмихваха един на друг или може би не се усмихваха, а само така изглеждаше. Може би те разговаряха помежду си на своя китайски порцеланов език. В пожълтялата трева на двора се търкаляха парчета порцелан с остри, току-що направени ръбове. Вангелуда тържествено прекоси двора. Тържествено, като че я гледаха всички държавни глави на великите сили. Или по-скоро тържествено като една от тях. Една държавна глава или една велика сила. Вангелуда седна на плетеното кресло, което беше по-близо до ствола на смокинята; винаги седеше на креслото, което беше по-близо до ствола на смокинята. От това място се виждаше тънка ивица море. Но да гледа морето на нея отдавна ѝ беше омръзнало. Вангелуда седна в своето кресло и едва тогава забеляза, че държи чинията с двамата китайци, пресегна се да я остави на масичката пред себе си, но между чинийките, омазани със сладко, чашките със засъхнало кафе на дъното и фруктиерата, пълна с огризки, нямаше място. Вангелуда хвърли чинията на земята със спокойно и по своему грациозно движение на могъщата си ръка. Китайците не сгърчиха от болка лица, а чинията остана цяла. Вятърът шумолеше в листата на дърветата, луташе се в копринените дипли на Вангелудините поли и си играеше с краищата на дантелената покривчица.

— Марче, ела да прибереш боклуците!

От къщата изприпка бледо слабо момиче със сива рокля, бледа като лицето му. Момичето имаше също така бледи коси, а очите му нямаха цвят. Вангелуда го погледна втренчено. Момичето пъргаво събираше парчетата порцелан и дългата плитка подскачаше на гърба му при всяко навеждане.

— Слушай, Марче, с тая коса не може, да ни се смеят хората. Утре ще сложим къна.

По огризките във фруктиерата се разхождаха няколко мухи. Мухите от време на време се срещаха, литваха с бръмчене, прехвърляха се върху краищата на малките чашки, после се издигаха в короната на дървото и отново се връщаха. Същите, или може би други...

— Донеси круши. Направи кафе. И викни Атинула.

Вангелуда с погнуса побутна чашката пред себе си. Чашите, омазани с кафе, ѝ се сториха много смешни. Защо Вангелуда искаше да види в черните безформени петна бъдещето, след като бе достатъчно просто да затвори очи? Всъщност да затвори очи бе достатъчно някога. Сега Вангелуда не виждаше нищо. Нищо ново. Виждаше само отдавна отминали събития и отдавна изчезнали лица. Това бяха спомени. Вангелуда знаеше, че в нейното бъдеще е останало само едно-единствено нещо — цел, за която никой не бърза, защото така и така ще стигне по-рано отколкото му се иска. Но защо не виждаше нищо в бъдещето на Атинула, на Асенчо, Вангелуда не знаеше. Когато помисли за Асенчо яркосините ѝ очи станаха много тъжни и в тоя момент тя се преобрази, лицето ѝ се отпусна и бялата кожа се сгърчи като омачкана цигарена хартийка. Всичко това трая само миг, после тъгата в погледа изчезна. Заедно с мисълта за Асенчо изчезнаха и бръчките, изчезнаха годините. Теменужената светлина на ирисите оживи лицето, изчисти от него следите на времето и остави само спокойствие.

— Пак ще прием каже — Атинула говореше тихо, но гласът ѝ беше рязък и остър и по нещо напомняше ръбовете на тия късове порцелан, които се валяха до преди малко по изсъхналата трева на двора.

Атинула седна срещу майка си и се опита да се усмихне. Тя имаше същите сини очи и същата бяла кожа, но не приличаше на Вангелуда. Гънките на кафявата ѝ рокля очертаваха много стройно и здраво тяло, но от това тяло се излъчваше напрежение и умора. Атинула погледна майка си. Лицето ѝ можеше да бъде красиво. Ако не беше толкова отегчено.

— Не не оцелих нито веднъж. — Вангелуда се засмя с детски весел смях и два реда равни бели зъби се показаха в усмивката ѝ. — Стара съм вече, за нищо не ме бива.

Атинула сви рамене и попипа с нервно движение кока си.

Вангелуда дълбоко въздъхна. В лицето ѝ можеха да се открият чертите на Атинула, размити в голямо количество плът. Но тая плът не беше противна. Беше приятно да я гледа човек тая плът, загатваща благосъстояние, безметежни дни, здрав сън и добър апетит.

— Какво още можем да правим освен да пием кафе? — Вангелуда се засмя пак.

Атинула отново повдигна рамене, след това въздъхна и кръстоса ръце в скута си.

Момичето в сивата рокля донесе димящо джезве на меден поднос и малки порцеланови чашчици. На главата си бе завързало бяла кърпа.

— И да се криеш и да не се криеш, утре слагаме къната.

Атинула кимна и тихо каза:

— Да, може да сложим къна, да не ни се смеят хората.

— И аз така викам. За това може да не се караме.

Момичето беше изчезнало безшумно, отнасяйки огризките и чашките със засъхнало по тях кафе.

Вангелуда шумно сръбна и след това подпъхна един завит кичур в кока си. Косата беше точно такава, каквата беше преди двайсет години, преди четирийсет. Гъста, тежка и тъмна, почти черна. Такава коса имаше и Атинула. И Асенчо.

— Как е Асенчо?

Атинула присви уморени очи срещу майка си:

— Докторът каза да му купим кон. — Атинула въздъхна и отпи от кафето като държеше с два пръста почти прозрачната дръжчица на чашата. — Нещо ми е скучно. Нещо непрекъснато ми е скучно.

— Що бе, що ти е скучно? Утре ще идем да купим на Асенчо кон. Бял кон. После ще намажем Марчето с къна, после ще идеш при мъжа си да се разведриш — Вангелуда шумно отсръбна.

Атинула не отговори.

Винаги, когато ставаше въпрос за Петър, Атинула млъкваше и трябваше да мине много време, за да заговори отново.

Откакто той влезе в затвора, всяка неделя Вангелуда тържествено минаваше по крайбрежната улица и му носеше баница. Когато приготви за него първата баница, тя попита Атинула: „Ще отидеш на свиждането, нали?“ Тогава Атинула отговори веднага: „Не. Отиди ти, защото ако никой не отиде, какво ще си помислят хората?“ Вангелуда се заля в звънкия си смях: „А какво си помислиха хората, когато намериха машината за пари под тая масичка, а?“

Щом се появи Петър, Вангелуда веднага разбра, че нещо не е както трябва. Едва по-късно, когато Петър заживя в техния дом, на нея

й стана ясно, че той просто е много глупав. Петър позвъни на вратата. И като му отвориха попита дали Атинула иска да стане негова жена. Вангелуда се провикна: „Атинуло, искаш ли да станеш негова жена?“ Атинула седеше в креслото до прозореца и подпираше главата си с ръка. Изглежда го с уморените си очи и безразлично повдигна рамене. Вангелуда също повдигна рамене. Петър си тръгна, забравяйки на земята голям букет бели рози. Направиха сватбата след няколко дни. Петър се появи, когато никой не го очакваше. И Вангелуда никога не можа да разбере как той е успял да измами способностите й да гледа в бъдещето. Може би благодарение на своята глупост.

Когато узна, че Петър има машина за пари, тя не се изненада. За да узнае това беше достатъчно да влезе в стаята, където Петър прекарваше малката част от времето си, незаето с мълчаливо съзерцание на уморената Атинула. И Вангелуда каза:

— Имаме достатъчно пари. Продай го туй нещо или го изхвърли. Няма да ти донесе щастие.

Вангелуда знаеше какво говори. Тя усещаше на какво е способен един мъж. И това усещане не я беше мамило никога. Преди много, много години, когато беше съвсем млада (когато беше съвсем млада Вангелуда бе същата като сега, само тялото й не бе така могъщо, бе стройно и здраво като Атинулиното), когато Вангелуда беше съвсем млада, тя безумно обичаше своя съпруг. Защото той беше силен. С дребната си фигурка и с безобразната си физиономия. Единственият източник на силата му бяха умът и злобата. И Вангелуда знаеше, че той ще успее да отмъсти на враговете си, но няма да се върне при нея никога повече. Защото на него му липсваше силата на любовта. Тя дълго ми кльощавото му тяло с розова вода и в солената вода на своите сълзи, а после три години не повдигна черния воал над лицето си. Тя повдигна воала в края на третата година, когато вятърът носеше по морската повърхност мръсно-сивкави вълни с назъбени ръбове от бяла пяна. Вдигна воала, защото видя един красив, силен мъж и му каза, че неговата съдба е тя самата и че щастieto му не е в далечния нов континент. Но той не й повярва. Защото силата на любовта му беше сляпата сила на човек, вярващ единствено на себе си. Корабът се разби недалеч от брега и дълго след това морето изхвърляше прогнили дъски, парцали, а понякога и мъртви хора. Вангелуда този път не

плака. Да плаче нямаше смисъл. Сълзите бяха ненужни. В морето имаше достатъчно солена вода, за да умие тялото на красив мъж.

Вангелуда смяташе, че няма право да затвори вратата пред Петър, след като той искаше да влезе. Знаеше, че той няма да донесе щастие на Атинула, но всъщност на нея никой не можеше да ѝ донесе щастие. Може би и затова Асенчо се роди толкова болен.

На следващия ден след разговора около машината за пари Петър изкопа дупка под смокиновото дърво и я зарови там. А след три дни дойдоха хора и я откопаха. Съдът свърши бързо в една неделя Вангелуда мина бавно и тържествено по крайбрежната улица с баница, увита в кърпа. Отиваше в затвора. В живота им, нейния и на Атинула, почти нищо не се промени. И изключение на тая баница, която увиваха в кърпа. Това не беше кой знае каква промяна, защото в дома и баница се печеше всеки ден, но обикновено я изяждаха веднага. С появата на Петър в техния дом не се случи нищо особено, не се случи нищо и след изчезването му. Малко след Петър дойде Асенчо. Вангелуда подозираше, че дъщеря ѝ твърде често забравя за неговото съществуване. Просто седи в креслото до прозореца и гледа неясно къде с уморени очи. Вангелуда никога не беше виждала човек така уморен от самия себе си. За нея, за самата Вангелуда, Асенчо значеше нещо. Какво, тя не би могла да отговори. Но може би само заради него тя все още се опитваше да прочете бъдещето по неясните тъмни петна в дъната на порцелановите чашчици. Неговото бъдеще. След като Атинула усети появата на Асенчо, умората внезапно изчезна от погледа ѝ, чертите на лицето ѝ станаха спокойни и красиви и нищо, нито досада, нито напрежение не нарушаваше тяхното изящество. Това се случи отдавна. И продължи не дълго, а после Атинула остави Асенчо в ръцете на дебела червенобуза мома, която му пееше някакви непонятни песни на своя непонятен език. Да вземе Асенчо в своите ръце, Вангелуда не посмя. Или по-скоро не пожела. Защото тъмните петна в дъното на чашките ѝ бяха казали, че не бива да прави това. Асенчо бе много болен и Вангелуда знаеше, че не може да му помогне.

Дните минаваха спокойно и равномерно, така, както бяха минавали винаги. Само вятърът ставаше по-силен, а въздухът — не така топъл. Атинула седеше под смокинята и скучаеше. Тя даже не отиде да избере кон на Асенчо. И Вангелуда сама трябваше да купи най-скъпия и най-красив кон. Бял като морска пяна. Асенчо се

разхождаше из двора на белия кон. Върху здравето и лъскаво тяло на животното момчето изглеждаше още по-слабо и цветът на кожата му още по-жълт и неестествен. Вангелуда следеше коня с поглед. Все ѝ се струваше, че Асенчо може да падне от него. И Асенчо наистина падна. Как успя да измами нейната бдителност, тя не разбра. Както тогава не разбра как Петър измами способността ѝ да гледа в бъдещето. След падането болестта на Асенчо се влоши и той вече не можеше да става от леглото. Вангелуда пренесе до кревата му един плетен стол и започна да рекарва дните си, разказвайки на Асенчо за дядо му и за мъжа, който бе тръгнал за Америка, без никога да стигне до нея. За Петър Вангелуда нямаше какво да каже. Атинула също напусна смокиновата сянка и седна до прозореца, там, където седеше, когато дойде Петър и поиска да се ожени за нея. Премести се за да е по-близо до Асенчо, пък и защото лятото свърши и беше започнало да захладнява.

Вангелуда рано сутрин плачеше в кухнята, докато наблюдаваше как Марчето вари първото за деня кафе в голямо медено джезве. После Вангелуда носеше на Асенчо закуската, милваше го по главичката и тихо му говореше:

— Недей, Асенчо, миличък, да плачеш (Асенчо всъщност изобщо не плачеше). Знаеш ли колко хубаво ще бъде. Ти скоро ще умреш ще станеш ангел, а аз ще идвам на гроба ти, ще садя цветя и много, много ще плача.

Това беше самата истина. Вангелуда я беше видяла на дъното на малките порцеланови чашчици и не смяташе за нужно да я крие.

В началото на пролетта Асенчо наистина умря. Една сутрин, след като се беше наплакала в кухнята, Вангелуда се качи при него и видя, че той е по-блед отвсякога, а ръцете му са съвсем студени. Студени и безцветни бяха и устните му. Вангелуда го прекръсти с тържествено движение на могъщата си ръка.

След смъртта на Асенчо тя престана да се взира в тъмните петна в дъното на чашките, защото мислеше, че бъдеще вече няма. Какво можеше да се случи в Атинулиния живот?

Но тук тя сбърка. В средата на лятото се появи странно човече с яркочервена коса и лунички. Човечето дойде по море на свой собствен кораб, произнасяше неразбираеми думи, широко се усмихваше и радостно переше малките си ръчички. То натовари собствения си

кораб със стоки и замина на север, откъдето беше дошло. Заедно с него замина и Атинула. Вангелуда не знаеше какво да мисли. И затова не мислеше нищо.

След като излезе от затвора, Петър дойде и ѝ целуна ръка. Сбогува се и отиде в големия град. Вангелуда видя в чашката си, че там той отново си е направил машина за пари.

Един ден от това лято, което Вангелуда мислеше, че ще е последното нейно лято, на вратата се появи малко червенокосо същество. Въпреки червената си коса, то толкова приличаше на Асенчо, че даже смути Вангелуда. То водеше лъскав бял кон. С тих гласец съществото произнесе:

— Поздрави от Атинула. Докторите казаха, че трябва да живея на юг.

Вангелуда направи крачка встрани, за да го пусне в къщата си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.